

Nr 32

Utlåtande i anledning av motioner om förhandlingar med Norge för att förhindra vattenföroreningar i norra Bohuslän.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 153 av herr *Dahl m. fl.* och II: 199 av herr *Åberg m. fl.* föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att förhandlingar upptages med Norge i syfte att förhindra den vattenförorening i norra Bohuslän, som för närvarande förekommer och som orsakas av källor på norskt territorium.

Motionärerna framhåller, att industrier eller bebyggelsekoncentrationer i annat land kan förorsaka föroreningar på svenskt område. Så är exempelvis förhållandet i norra Bohuslän, där mycket stora föroreningar av skärgårdsvattnet har sitt ursprung från utsläpp på norskt område. Det är därför svårt eller omöjligt att genom enbart svenska åtgärder råda bot på de skadeverkningar som hotar att öka i omfattning. Om det skall bli möjligt att rädda något av vad som är kvar av oförstörda vatten och ännu hellre avhjälpa de nuvarande skadeverkningarna är det nödvändigt med gemensamma svensk-norska åtgärder.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna från fiskeristyrelsen, statens naturvårdsverk och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Fiskeristyrelsen har till sitt yttrande bifogat en av laborator Bernt Dybern upprättad redogörelse rörande föroreningar, fysikalisk-kemiska förhållanden, plankton, bottenorganismer och fisk m. m. i Idefjorden. I en sammanfattning uttalas följande:

»Frånsett det lilla området vid Bärbyälvens mynning torde hela fjorden innanför Svinesundsbron kunna betecknas som ett fullständigt improduktivt och t. o. m. förgiftat område ur fiskesynpunkt.»

Fiskeristyrelsen tillstyrker bifall till motionerna från de synpunkter styrelsen och fiskerid administrationen har att företräda.

Naturvårdsverket hänvisar beträffande föroreningssituationen i Idefjorden till en av statens vatteninspektion i december 1966 utarbetad sammanställning.

Det konstateras i denna redogörelse att vattenförhållandena i Idefjorden fortlöpande försämrats sedan år 1947 då den första större vattenundersökningen utfördes. En utpräglad syrgasbrist råder numera framförallt i de inre delarna av fjorden med svavelvätebildning som följd. Inspektionen framhåller att den svårartade vattenföroreningssituationen i allt väsentligt

får tillskrivas avloppsutsläppen från industrier och samhällen i Haldenområdet i Norge. I sammanställningen lämnas även uppgifter rörande storleken av de föroreningsmängder som tillföres fjorden.

Vattenundersökningar i Idefjorden har även skett under 1967. Dessa har innefattat fiskeribiologiska undersökningar och planktonundersökningar jämte analyser av vattnets beskaffenhet i fysikaliskt-kemiskt hänseende. De har utförts av havsfiskelaboratoriet i Lysekil med bistånd av naturvårdsverkets undersökningslaboratorium. Resultaten har ännu inte slutligt redovisats — provtagningarna är för övrigt ännu inte avslutade. Det har dock kunnat konstateras att förhållandena i Idefjorden ytterligare försämrats.

Naturvårdsverket finner det synnerligen angeläget att utsläppen av förorenande ämnen till Idefjorden begränsas och vill därför tillstyrka bifall till motionerna.

Naturvårdsverket erinrar slutligen om det medlemsförslag om gränskommunalt samarbete som väckts inom Nordiska rådet. I sitt yttrande över förslaget har verket påtalat att ett samarbete över gränserna vore av intresse bl. a. för vattenvårdsplaneringen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför bl. a. följande.

Den tilltagande föroreningen av Idefjorden föranledde 1959 fråga om badförbud för Svinesund och vissa delar av Idefjorden. Efter utredning och överläggningar med bl. a. företrädare för de norska kommunerna Halden, Idd och Berg kunde konstateras

1) Föroreningen härrörde praktiskt taget helt från den norska sidan av fjorden, där kommunerna Halden, Idd och Berg avbördade avloppsvatten till Tista och Idefjorden.

2) Någon rening av avloppsvattnet — förutom den som skedde i s. k. septic tanks — ägde icke rum.

3) Avloppen belastades av spillvatten från ett större mejeri, ett större bryggeri, ett mindre garveri, ett bomullsspinneri och ett större pappersbruk.

4) Några planer avseende sammankoppling av avloppen och rening av avloppsvattnet förelåg icke.

5) Föroreningarna ökade i intensitet och omfattning.

Ärendet remitterades till dåvarande statens vatteninspektion som efter undersökning år 1963 av vattenområdet i samråd med norsk expertis uttalade, att analysresultaten tydde på en allvarlig och genomgripande förorening av hela Idefjorden, Svinesund och angränsande delar av Singlefjorden. Inspektionen upplyste, att den i underdånig framställning i maj 1964 hemställt att frågan om Idefjordens förorening måtte upptas till behandling med norska myndigheter.

Länsstyrelsen förklarade sig i skrivelse till Kungl. Maj:t i juni 1964 biträda vatteninspektionens framställning och framhöll, att den fortskri-

dande föreningen ingav allvarliga farhågor och kunde allvarligt hämma turistlivet och få menliga följder för fisket.

Vatteninspektionens och länsstyrelsens förenämnda framställningar och andra framställningar i ämnet föranledde emellertid icke till någon annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att Kungl. Maj:t den 20 januari 1967 förordnade att avskrift av en inom jordbruksdepartementet upprättad »Promemoria angående norska myndigheters åtgärder för att motverka förening av Idefjorden» skulle överlämnas till drätselkammaren i Strömstad.

Såvitt framgår av den ovannämnda departementspromemorian har de åtgärder som från norsk sida vidtagits hitintills varit att hänföra till visst förberedande lagstiftningsarbete och till expertundersökningar och kostnadsberäkningar, som genom försorg av kommunerna Halden, Berg och Idd igångsatts för att utarbeta en avloppsplan för området. Dessa undersökningar har, såvitt för länsstyrelsen är känt, ännu icke föranlett till några konkreta faktiska åtgärder mot föreningen i Idefjorden och angränsande vatten. Det ligger uppenbarligen jämväl i svenskt intresse, att dylika åtgärder kommer till stånd. Då emellertid vidtagande av desamma allenast i ringa mån faller inom svenska myndigheters befogenhet utan huvudsakligen torde ankomma på norska myndigheter, får länsstyrelsen på det livligaste förorda, att i frågan förhandlingar snarast upptages med berörda norska myndigheter i enlighet med vad i nu ifrågavarande motioner föreslås.

Utskottet

Motionärerna hemställer att förhandlingar skall upptas med Norge för att förhindra vattenförening i Norra Bohuslän från källor på norskt territorium.

Verkställda undersökningar visar att vattnet i Idefjorden, Svinesund och angränsande delar av Singlefjorden under en följd av år alltmer förorenats och att situationen måste betraktas som allvarlig, särskilt för fisket. Föroreningarna synes till övervägande del bero på utsläpp av avloppsvatten utan rening från den norska sidan.

Dåvarande statens vatteninspektion hemställde i maj 1964 att Kungl. Maj:t måtte ta upp frågan om skyddsåtgärder till behandling med norska myndigheter. Vatteninspektionens hemställan biträdades i juni 1964 av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Dessa och andra framställningar i ämnet föranledde emellertid icke annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att Kungl. Maj:t den 20 januari 1967 förordnade att avskrift av en inom jordbruksdepartementet upprättad promemoria angående norska myndigheters åtgärder för att motverka förening av Idefjorden överlämnades till drätselkammaren i Strömstad. I promemorian redovisades bl. a. visst förberedande lagstiftningsarbete samt expertundersökningar rörande avloppsförhållanden.

Utskottet har inhämtat, att ett förslag till norsk lagstiftning mot vattenförorening kan väntas föreläggas stortinget och att en kartläggning av de problem som sammanhänger med avloppsförhållandena i Östlandsområdet har verkställts. Förutsättningarna för konkreta åtgärder kan därför antas komma att förbättras. Förhållandena synes emellertid ge stark anledning att från svensk sida understryka behovet av snara och effektiva insatser och att samråda om de gemensamma norska och svenska åtgärder som kan vara påkallade för att motverka föroreningar i Idefjorden och angränsande vatten. Utskottet finner sig böra tillstyrka bifall till motionerna och hemställer,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 153 och II: 199 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att förhandlingar upptages med Norge i syfte att förhindra den vattenförorening i norra Bohuslän, som för närvarande förekommer.

Stockholm den 18 april 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Hedlund (s), Helge Karlsson (s), Karl Pettersson (s)*, fru Hultell (h)*, herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), fru Diesen (h), herrar Ove Karlsson (s), Wirtén (fp) och Johan Olsson (cp)*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Svensson i Kungälv (s)*, Haglund (s), Rimås (fp), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Johansson i Växjö (cp), Hugosson (s), Thylén (h)* och fru Frænkel (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.